



Numărul 42. Oradea-mare 21 oct. (3 nov.) 1901. Anul XXXVII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe  $\frac{1}{2}$ , de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

## Pe Dunăre.

(De la Orșova la Sulina.)

### 7. Gura Jiului. Bechetul. Celeiul.

Se crapă de ziuă. Negurile Dunării împiedecă vederea malurilor. Privirile ostenesc căutând în deșert un punct de sprijin dincolo de zările apei, — pare c'am plutit în largul mării. Dar iată că dinspre răsărit un țanc se aprinde, și 'n giuru-i se desface-un rotocol de lumină alburie. Ceața se rupe 'n pale argintii. Încet, de-o parte și de alta, se desvălesc malurile plecate sub păduri de sălcii. Stoluri de rațe sëlbatece își filfăe aripele greoaie pe de-asupra apei. Un brêu de oțel, sclipitor în bătaia soarelui, tae lanurile din stânga. Este Jiul, copilul sburdalnic al munților, care-ș gonește undele limpedi peste șesurile Olteniei, se prăbușește urlând în săritoarea de la Zăval, și de aci, părăsindu-și vechea albie potmolită de nisip, își sapă alta nouă până 'n fața ostrovului Copanița, unde intră și se mistue în valurile turburi ale Dunării.

Ne-apropiem de Bechet. Căsuțele albe, luminoase, ale satului se ivesc una câte una de după perdelele de sălcii. Ele par a fugi din marginea apei, gonite de amintirile războaelor, speriate încă de viforul morții, care de-atâtea ori și-a făcut pod de gloanțe între cele două țermuri. În față, pe malul drept, e Rahova, — port bulgăresc — odinioară cetate turcească, pe zidurile căreia de două ori a filfiit biruitoare steagurile luptătorilor români — sub Mihaï Viteazul la 1595, și sub Domnitorul Carol la 1877.

Razele soarelui bat pieziș, imprășciind solzi de aur pe 'ncreșiturile apei. Vaporul lasă 'n urmă o cărare de spumă verde. Malul stâng se culcă, deschidând ochiului priveliști adânci în șesurile Româniilor. Iată întin sa și strălucitoarea balt'a Potelului,

vestită pentru mulțimea și varietatea peștilor ei. Iată Celeiul — vechia Malva, capitala Daciei Malvenze. Aici sânt ruinele celui mai mare și mai însemnat oraș din perioada Tracică; sub zidurile acestea zac seuticele poporului român de azi. Vase, statui și monede romane, desgropate de sub păraginile Malvei, dând la o parte negurile timpului, vin și urzesc, cu mărturiile lor prețioase, începutul istoriei neamului nostru. Aici, la Celeiū, se ved urmele podului pe care l-a durat Constantin cel Mare peste Dunăre, pentru a pune în legătură Dacia cu Moesia. De-aici, din valea Malvei, porcede „drumul lui Traian“, drum larg de piatră, care trece prin Romula și se 'nfundă 'n munți. Pe calea asta veche, povestesc țeranii din Celeiū, se purtă „Craiul de rouă“ noaptea, pe lună, între Dunăre și munte; ș-odată, pe când se 'ntorcea de vale, apucându-l ziua pe la locul unde-i acum satul Potopinu, ci-c'a întins soarele, care de mult îl căută, numai o raz' asupra lui, și l-a băt dintr'o sorbitură. Ș-atunci „Uriașii“ cari hălăduiau în Malva au pornit, ca stolurile de cocori, și s'au dus pe alte țărîmuri, și 'n urma lor s'au nărui, de la sine, zidurile cetății, și toate s'au irosit, ca și când n'ar fi mai fost...

Cine șcie, dacă, în această inchipuire a poporului, nu e răsunetul depărtat al pustiitoarelor invazii, în fața cărora împăratul Aurelian, gingașul „Craiū de rouă“, a găsit că-i mai înțelept să-și retragă legiunile din Dacia!

### 8. Siliștioara.

Zăvoae de sălcii prind iarăș să îmbrace malurile, pân' aci desvălite. În stânga, pe-o terasă verde, se ved liniile drumului de fer. Mai departe, o biserică își ridică peste copaci turlele-i nalte și strălucitoare. Iată-ne 'n dreptul orașelului Corabia, senti-nelă dunăreană aședată 'ntre mături, — port însemnat, legat de inima țerii printr'o linie ferată. Ceva

mai la vale e satul Siliștioara, în fața căruia s'a așternut peste Dunăre podul de vase, pe care-a trecut armata română în câmpiile Bulgariei în ziua de 20 august 1877. Mare, dea purerea vrednic de aducere aminte va rămânea momentul acela în viața neamului nostru. Solemne și pline de bărbătească hotărâre erau chipurile pirlite de soare ale ostașilor înșirați drept, umăr la umăr, pe șesul Siliștioarei. Ei simțeau că asupra lor, în clipa aceea, stau ațintite privirile dușoase și incredătoare ale unui popor. Ei știeau că în cutele drapelului lor duc mândria, și grijile, și speranțele unei țări. Norod mult din toate părțile, și preoți de prin sate, și fruntași din București veniseră să-i vadă și să-i binecuvinteze. Domnitorul Carol, călare străbătând rëndurile, îmbrățișează cu privirile-i de vulture iubita lui țăstire:

„Începem astăzi luptele glorioase ale străbunilor“, grăește armatei Domnul și Capitanul ei, ridicând spre răsărit spada vechilor și legendarilor Voievozi.

„Faceți dar să filfie din nou cu glorie drapelul românesc pe câmpul de bătae, unde strămoșii voștri au fost secolii întregi apărătorii legii și a libertății.

„Nainte dar, ostași români, 'nainte cu bărbăție, și în curând ve veți întoarce în familiile voastre, în țara voastră, liberă prin voi înșive, acoperiți de aplausele întregii națiuni“.

Un „ura“ puternic, clocotitor, zbucesce din mii de guri. Și podul se 'ntunecă de șirurile voioșilor ostași, cari, cu Domnul lor în frunte, cântând se duc în câmpiile morții, se duc s'arate încă odată lumii neperitoarele virtuți ale României și sfintele ei drepturi la viață și la neaternare. De mult Dunărea nu mai veduse fluturând peste valurile ei steagurile acestei țări. Ea tresare la cântecele soldaților, ca o mamă dușoasă la glasul celui mai ales și mai iubit copil al ei. Mulțimea se uită cu drag pe urma lor, până când nu se mai vede decât un nor de praf — simbol al neliniștii care 'n clipele acelea învăluia destinele țării.

### 9. Islazul.

Soarele e sus. Tot cerul e de-un albastru strălucitor. Ostroavele — grădini plutitoare — își răsfrâng în valuri răchitele-arginții. Din lunci răsună tălângi, fluere s'aud doinind. În aerul căldicel e un miros dulce de feneacă și de sulcină. Pe dealuri, de parte, tarlalele 'nguste par niște velinți întinse la soare. De-alungul țermului stâng se 'nșiră satele 'n lanț: case mici, tupilate, bordee acoperite cu șovar, și 'n toate — un aer de umilință, de frică, par' că stau gata s'o rupă de fugă. Nimic din măreția următoare a vechilor castele de pe malurile Rinului. Pe-acolo veacuri de liniște și de siguranță au îngăduit omului să-și lege temeinic viața lui și-a urmașilor lui de-aceeaș vatră, de-aceleaș colț de pământ. Aici, pe valea Dunării, mereu au bătuit răsboale și năvălirile de barbari. Sute de ani au bătut în părțile acestea vijeliile noroadelor flămânde și pustii-toare, în urma cărora doar grămedile de cenușă mai arătau pe unde au stat gospodării și sate. Cine să cugete la clădiri neperitoare pe-un pământ așa de nesigur! Abia acum începe să s'așede o viață mai statornică de-alungul acestui țerm al Dunării, atât de des încercat, când de foc, când de apă, când de inecul talazurilor de nisip purtate de vânturi.

Trecem prin fața Islazului, sat mare, frumos, aproape un orașel, aședat la vârsarea Oltului în Dunăre. Aici s'au sfințit steagurile revoluției de la 1848. Aici s'au strins întei, și-au cuvântat în fața poporului, conducătorii mișcării: Eliade, Magheru, Tel, Goleștiu. Afară, în câmpia lui Traian, numită de-atunci „Câmpia Regenerării“, pe pistolul incugiurat de făclii aprinse, străluciau crucea și evanghelia — simbol de jertfă și de mântuire. Norodul ingenuchiat, cântecele preoților îmbrăcați în odăjdii, lumina tremurătoare a făclilor în razele soarelui, zornăitul cadelițelor, fumul de tămâie ce se ridică în aer, toate dădeau clipelor acelora o măreție deosebit de sfântă și de mișcătoare. Inimile băteau mai tare. Un sentiment nou, înălțător, de evlavie, de încredere, străbătea mulțimea. Se simțeau toți mai buni, mai tari, gata de ori-ce jertfă, înfrățiți întru acelaș cuget. Un alt soare răsărise pe eer în ziua aceea de 9 iuniu. Frumoase și de neuitat sunt cuvintele inspirate pe care le-a rostit atunci, în ascultarea cuvioasă a norodului, preotul Șapcă din Celeiū:

„Dumnezeule al puterii și al dreptății, privește pe poporul teū ingenuchiat înaintea evangheliei și crucii tale. El nu vrea alta decât dreptatea ta; ascultă și binecuvintează rugăciunea sa. Dă putere brațului seū, și dușmanii tei vor pieri. Varsă în sinul lui cerajul, în inima sa încrederea, și orându-iala în spiritul seū. Dumnezeule al luminilor, tu ce ai pus odinioară stêlpul de foc povățuitor lui Moise în pustiu, poruncește și acum ingerului teū să se coboare în mijlocul nostru, și să ne povățuiească întru căile tale. Binecuvintează din înaltul cerurilor stindardele noastre, încoronate de crucea mult iubitului teū fiū, fă-le a se desfășură pe drumul bunei orândueli și al adevăratei glorii“...

Numele acestui preot mare la suflet și iubitor de neam, a ramas legat de r'nvietoarea mișcare de la 48, și țeraniū din Islaz îl pomenesc cu drag în cântecele lor:

„Să trăiască Popa Șapcă,  
C'a scăpat țara de clacă, —  
Și Goleștiu câte trei,  
Că ne-au dat câte-un bordei.“

Tot așa a ramas de-apururea legat de biruințele lui Mihaī Viteazu numele unui alt preot oltean, popa Stoica din Fărcaș, pe care iarăș îl cântă poporul:

Cântă ciocărlia 'n vie,  
Eū credeam că-mi cântă mie.  
Cântă lui Popa Fărcaș  
Care sare șapte pași, —  
Ce țese din leturghie,  
Tae la Turci câte-o mie.“

Și la toate cumpenele, în toate întemplerile mari, găsim statornic în istoria poporului nostru amestecul acesta al celor sfinte cu cele lumești — adâncă, nestrămutata legătură dintre cruce și spadă.

AL. VLAHUȚĂ.



## S t e a u a.

*Străluce sus aşă tăcută,  
Şi par' că, isvorînd schintei,  
Vrea să pătrundă printre stoluri...  
Ah, câte visuri, câte doruri  
Încred în raza ei!*

*Ca un prieten de departe,  
Departe 'n veci şi 'n veci străin,  
Stău şi-o pândesc în fapt de sară  
La geam acolo să-mă răsără,  
Senină din senin!...*

St. O. IOSIF.

## C u m e t r e l e.

(Urmare.)

**L**ea Măriuţa i erau dragi florile. Şi avea o grădinuţă de flori cum e mândrenia.

Straturile erau împărţite 'n forme, cărările curăţite şi măsurate, — şi avea flori fel de fel ca 'ntr'o grădină domnească.

Florile-i erau prietene, şi numai lor îşi vindea tainele unei alte grădini, a grădinei sufletului.

Lelei Titiene i eră drag de ea şi de dragostea ei. I eră drag când o vedea dimineaţa şi sara cum le grigesece şi cum se dragosteşce cu ele.

Dragostea florilor e dragoste nevinovată — zicea lelea Titiană. Şi bine zicea.

Până eră Măriuţa mai mică, în toată duminica îşi făcea câte un struţ frumos, şi aşă mergea la sânta biserică. Cu flori la mână, pe cum merg fetiţele cele bune. Şi 'mpenă cu ele icoana Precestei şi chipul răstignirii. La toţi le eră drag de ea, — cu atâta mai drag i eră mamă-sa.

Iar de când e fată mare — nu-i vorbă — şi acuma duce Măriuţa flori la biserică; dar coale după ce aţi eşit din biserică, fetiţa-şi mai face un struţ. Cu acela merge la joc în sat.

Şi struţul acela-l face şi azi şi mâne, — în toată ziua mai frumos.

Cu struţul ce duce la biserică împeană Măriuţa icoana Precestei, dar oare — cu struţul ce-l duce 'n sat la joc — ce face, pe cine 'mpeană fata mami?

Lelea Titiana eră femeie cuminte, şi-şi aducea aminte de când eră şi ea fată. Ba mai gândia şi la vorba ceea: „capra sare masa, iada sare casa“.

— Ce faci tu, draga mami, cu struţul? întrebă odată lelea Titiană.

— Că da, că ba; că iasta, că ceea... Copila nu-i putu da un răspuns nimerit; şi obrazii-i ardeau ca focul.

Titiana mai tăcu şi ea. — Ei, copila-i fată mare, şi i se şede cu struţ la mână. Şi apoi — o peană — iac'aşă.

Că-zi — o va fi 'mpărţind ea, mai cu o prietenă, mai chiar cu-un fecioraş; dar Măriuţa mamei e o fată neşciută, — ce mai ştie ea ce-i dragostea.

Lelea Titiană eră femeie cuminte şi ştie ea multe, dar mai uită şi ea câte una. Uitase cum a

fost când eră şi ea fată mare. Iar tufa cea de scumpie, ea se legăna, şi — tăcea.

Dar totuş — lasă să ştie mama ce gândeşce fata ei.

Că fata mami e fată scumpă. — Are avuţie — de la Dzeu; şi apoi — o vorbă ca o sută — fata Titienei. Din oameni aleşi şi de frunte, iar fata e frumuşică, puil mami. Zo la fata ei nu se uite tot praşcăul.

Şi coale 'ntr'o duminică îmbracă Titiana poale albe, zădie nouă-nouă — şi porni 'n sat la joc.

Când a trecut pe la poarta Găcinei a tuşit una, ca să o vadă cumetra — gătată. Găcina se uită pe fereastră, după ea; iar Titiana vedea, dar se făcea că nu o vede. Vedea, dar nu vedea.

Şi mergea creaţă, şi mergea scuturată, gândia că nu e ea. Mergea ca să-şi vadă fata în joc, mândră şi 'mpenată, cum nu mai sânt altele 'n sat.

Dar — bine a zis cine a zis, că nu ştii pe ce ieşi din casă.

Jocul eră 'ntr'o şură mare, şi şura plină de lume. În mijloc eră jocul. Gîur împregiur tineretul satului, iar mai la margini femeii măritate şi mame cu fete mari.

Titiana-şi făcù gură de duminică, şi se puse coala la gârba şurii.

Şi — ce vedù, Doamne?

Ghiţa cumetrii în fruntea jocului, şi cu Ghiţa de mână — Măriuţa. — Fata mami, Măriuţa mami, sufletul mami. Cu Ghiţa 'n joc.

Şi jucă Ghiţa mândru şi sumeţ, şi se făcea şi se prefăcea, — ba jucă, ba se 'ntrecea, — cât nu-l ţinea pământul.

Iar Măriuţa, fata mami — păşia şi se legăna, cum se leagăna firul grăului. Peste mână, pe su mână, ba se duce ba se-aduce, — întrecută şi desmerdată, dulce şi veselă, ca o floare legănată. Şi aşă se potrivia veselia pe faţa ei cea tineră ca şi când se revarsă ziua peste un câmp de primăvară.

Ghiţa chiuia şi descântă; iar ea, Măriuţa, ridică ochii, se uită pe sub gene, a drag şi a dulce. Şi gândia că se 'nţeleg, pe cum se 'nţeleg porumbelii — numai ei între ei.

Vai, cum nu crepă pământul, — să-l înghiţă, — pe nemernicul, pe cotengoşul de el.

Fata ei şi Ghiţa cumetrii, fata mami cu el de mână.

I viniă să sară 'n joc, cum sare uliul pe porumbi, — să-şi prindă fata de mână: — aîd acasă puil mami. Ghiţa e Ghiţa, tu eşti tu — — dar nu se 'ndură. — I eră dragă fata ca sufletul.

Şi Doamne, cum jucă! Calcă trei şi schimbă pasul, şi s'alintă ca 'ntr'o doară, — şi se 'ntoarce şi s'adună, cum s'adună grâu 'n vînt. Şi porneşce ca de ducă, şi gândeşci că s'a tot duce, dar se 'ntoarce ca 'mpăcată şi se 'mbidă braţ la braţ. Calcă pasul jumătate şi-amăgeşce cu piciorul, şi se nalţă şi se îndoate, gândia că din brâu se rumpe — — Şi-un şir lung în urma ei; toate frumoase, toate gătate; dar nici una ca ea.

Neveste tinere, mame cu fete mari; stătea şi se uitău.

Dar stai! Se 'ntoarce jocul, şi Măriuţa vine 'n faţă. — Titiana stătea uimită şi desfătăta. Doamne, cum jucă scumpetea mami. Gândia Doamne, că se imbie, şi gândia ba, că se 'ntrece; că se dă, ba nu se dă. — Păşia creţ şi 'nversunat, gândia că calcă

între flori. Eră o zină din povești, Ileana Cosinzana, o fată de 'mpărat. — Așă o vedea ea, mama cu ochii ei.

Cum s'ar putea îndurá să o facă de rușine — fata mami — în mijlocul jocului, de poveste tuturor? Cum s'ar îndurá, când ea eră fruntea jocului, peana fetelor?

Ei, — dacă ar fi numai atâta. Dar mai avea lelea Titiana un păhar de bėut.

Țiganul trase cu arcul una lungă, apoi făcú pontul lui țigănesc, — și se sfărși jocul.

Ghița — cum e rëndul jocului, prinse pe Măriuța de brėu, și o strinse cu dulce la pept. Iar Măriuța, fata mami — își plecá capul pe peptul lui, veselă și ridėtoare, dar caldă și darnică — să o vedí și să 'nremeneșci.

Lelea Titiana gândia că are furnici în călcăie, și o ardeau pălmile, și-i tremurá limba 'n gură, — și toate stăteau pe porneală.

— Ei, — așteaptă tu mișelule. Ține tu minte ștreangăule — socotia lelea Titiană. Socotia dar nu zicea. Lasă că i-a vini lui rëndul.

(Va urmă.)

V. R. BUTICESGU.

## Ș t a n ț i . . . .

*Ștanți eră copilă frumușică. —  
Noi ne jucam adese la olaltă,  
Dar mie nu imi prea plăcea de Ștanți,  
Că prea eră copila desmierdată. —  
În joc tot ea doriá să fie 'ntěie; —  
Eă nu voiam, și începeam la ceartă. —  
Ea me rugá frumos, — fără mánie,  
Eă nu lăsam, și ea plângea îndată. —  
Iar eă rideam de ea și nu-i dam pace:  
„Ștanți, — tu, — mai plângi că mie-mi place!“*

## II

*Cum trece vremea, — cum se schimbă toate...  
Constanța-î astăzi un bujor de fată,  
Cu mersul legănat, cu galeșă privire,  
Ți-ai da viața să o săruți odată.  
Și, — nu știu cum, — dar azi mi-e dragă fata...  
Un „da“ al ei m'ar ferici 'n viață; —  
Constanța inse nu 'nțelege asta,  
De-apururi rece-î, ca un sloi de ghiăță. —  
De rid, — de plâng, — ei ori și cum îi place, —  
Și nu zice nimic, — me lasă 'n pace. —  
Turda, octombrie 1901.*

V. E. MOLDOVAN.



## Musica vocală ca mijloc pentru promovarea culturii religioase-morale.\*

**E**ste lucru constat că fiecare individ are o anumită țință către care își îndreaptă toți pașii și toată activitatea sa, țința aceasta noi o mai numim și scop.

Scopul pe care trebuie să-l urmărească învățatorul atât în școală cât și afară de școală este: a formă din elevii sei oameni religioși morali, naționaliști buni, cetățeni buni.

Metodica și didactica ne arată toate mijloacele prin care să cultivăm în școlar aceste însușiri în timpul cât el frecventează școala. În multe comune inse o mare parte din tinerimea deobligată a cercetă școala în timpul de 6—12 ani nu o cercetează nici o zi, de școala de repetiție nici nu aude cu deosebire că auma nici nu-l mai putem silii să vină la școală; vine acum întrebarea că, cum vom cultivă într'un astfel de om însușirile mai sus arătate, dacă și nu în așă grad cum am putut face aceasta în școală, totuș în parte.

Mijlocul care ar mai putea ba și poate a cultivă în om încă la vârsta înaintată religiositatea, sentimentul național și a face din el cetățean bun și cult și astfel fiu folositor bisericii și națiunii sale, zic acest mijloc este numai cântarea așă numită musica corală.

Înainte de a arată folosul muziceii la noi la Români, să aruncăm o scurtă privire asupra dezvoltării muziceii la alte popoare.

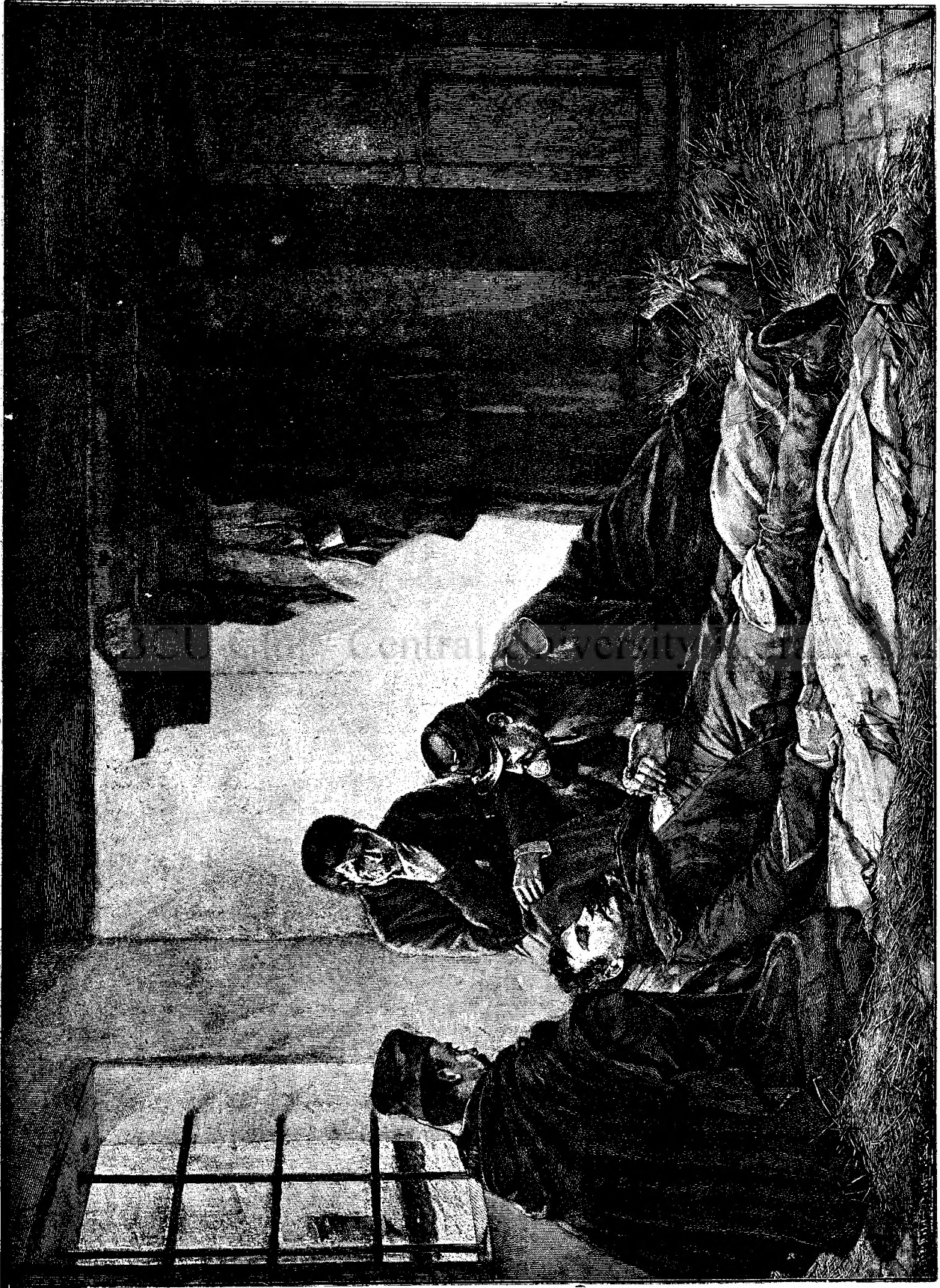
În ziua de azi tot mai mult se nisueșce omul să afe originea muziceii, să cunoască dezvoltarea ei. Cumcă toate timpurile au avut parte de arta muziceii ne dovedeșce cântul, și aceasta se vede de acolo, că cele dintei tonuri au fost produse prin voce, deci musica vocală și încetva și cea instrumentală a fost cunoscută și popoarelor celor mai vechi precum, grecilor, evreilor și Romanilor. La Grecii zeul Hermes inventează lira care după cum spune tradiția, Hermes preumblându-se pe țărmul riului Nil, și din întâmplare călcând pe țestul uscat al unei broașce țestoase pe care se mai aflău niște fire de nervi uscați, au fost așă de surprins de sunetul ce l-a produs acel țest, încât în mintea sa i s'a și infățisat idea de a construi o liră. — Cea dintei liră făcută de el a avut și are și azi forma broașcei țestoase.

Vedem dară că nu numai omul, ci ênsuș natura s'a îngrijit ca să procure omenimei mijloace pentru producerea sunetelor și construirea instrumentelor.

Poetul grec Terpauder, care la a. 76 înainte de Christos arangează după regulile artistice cântecele din diferite ținuturi ale Greciei, construeșce prima liră cu 7 coarde, la care mai adauge și coarda a opta ca octavă, și prin aceasta el inventează și scara saș gama diatonică.

La Grecii musica stătea în raport intim cu viața publică a poporului și se credea, că dacă s'ar întâmplă să degenereze musica, va trebui să decadă și armonia vieții publice. Cât pentru a esprimă idealurile estetice, Grecii posedeaș după caracterul diferitelor rase, musică diferită, și anume: musica frigană, care

\* Cetită în conferența preoților și învățătorilor gr. or. români din protopresbiteratul Orădii-mari, ținută la 2/15 octombrie 1901.



Moartea camaradului.

eră religioasă, muzica doriană eră serioasă și armonică, apoi muzica ionică care eră pasionată; sub influința acestei muzici se stărnă în cetățeni iubirea de patrie și adorațiunea virtuții.

Muzica în forma ei grecească a avut și are și azi un caracter pur obiectiv și conținut moral.

După Greci, Romanii dau muzicii o direcțiune nouă cultivând îndeosebi muzica campestră.

Cel mai mare sprijinitor al muzicii la Romani a fost Iuliu Cesar, el adună cu ocaziunea unei sărbători naționale la Roma 12 mii de cântăreți și muzicanți.

În secolul al XV după Christos muzica a început a se învăța ca știință. — În Italia, Franța și Spania muzica s-a început viața din biserică, introducându-se la serviciul divin.

Din biserică muzica a intrat în lume ca să deie expresiune bucuriei și durerii lumeșii a oamenilor. — Numai decât italienii au început prin opere a dezvoltă muzica lumească care conform temperamentului italian a cultivat exclusiv elementul liric — prin ce muzica italiană a devenit prea sentimentală.

Pe timpul reformatiunii muzica se strecoară și în Germania. Germanii au cultivat și perfecționat mai toate ramurile științei muzicale și ei cultivează mai întâi muzica clasică sub Glück și Mozart.

Mozart prin compozițiunile sale universale a adus muzica la punctul de culminațiune pe terenul lumesc-bisericesc și teatral.

Deodată cu muzica vocală a înviat de sine și muzica instrumentală sau muzica modernă, care apoi prin nemuritorul Beethoven s'a adus la perfecțiunea cea mai înaltă.

Arătând până aici pe scurt cum s'a dezvoltat muzica, să vedem acum ce influință poate ea avea asupra omului.

Muzica este arta vieții interne agitate, ea se bazează pe simțire și are de scop a cultivă mintea și inima, ea exprimă mai clar sentimentele noastre prin tonuri. Muzica a devenit gradat un factor puternic de cultură al vieții noastre sociale, atât în casă cât și în biserică muzica ne dă un nutrement de viață. Muzica corală deșteaptă în noi evlavie, dezvoltă sentimentul de iubire către atotputernicul Creator și ne înalță inimile și cugetările până în regiunile cereșii. Operele clasice ne încântă și cultivează în noi sentimentul frumosului, muzica însuflă luptătorilor curaj și tărie de inimă la luptă. Muzica de concert ne cultivă inima și nobilitează gustul. Muzica de dans ne face să uităm grijile și necasurile, ea ne transpune în regiunile bucuriei și ale plăcerilor.

Bucuria, fericirea, gloria, omul toate le încoronează prin muzică; în durere, în nenorocire, omul numai prin muzică se mângăie, omul muncitor când simte o bucurie, atunci cântă. Plugarul care în timp de vară toată săptămâna muncește, totuș când ajunge duminica, nu găsește mai bun mijloc de a se recrea decât în muzică, în cântare și în joc.

Orî ce serbare, fie familiară fie socială, fie politică, nu are nici o însemnătate dacă nu e însoțită de muzică.

Muzica este înăscută omului cu sentimentele și are influință asupra lui, fiind chiar în fașe ca copil, așa dară muzica este foarte strins legată cu viața omului.

Muzica deșteaptă și cultivă în om auzul și me-

moră, regulează organul vorbirii, nobilitează sentimentele și delectează inima, dezvoltă în fine gustul estetic și îmblânzește moravurile omului, iar voința ia o direcțiune spre tot ce e bun și frumos.

Cumcă muzica are efect asupra omului, dovedește și cazul următor: Un amic al neuitatului compozitor român Ciprian Porumbescu cădu în alienațiune și pătîmia acuma de mai multe zile, atunci Porumbescu, care eră un maestru de violină fără păreche, își luă violina și merse aproape de odaia bolnavului începând a cântă din violină o doină jalnică cum numai românul are, începându-o piano și trecând cu încetul în forte. — Bolnavul după ce ascultă mai multe minute, sări din pat și strigă: Cipriane!... După câteva zile amicul fericitului Ciprian se află iarăș deplin sănătos.

Din acest exemplu putem vedea, că spiritul cel iritat se liniștește, cel bolnav se vindecă, iar cel liniștit se înalță.

Pentru a aduce pe om la sevârșirea unei fapte bune, nu e de ajuns ai da numai să înțeleagă, căci de multe ori cunoaștem și pricepem binele, dar nu voim să-l facem, drept aceea trebuința a cerut de a se aplică și unele mijloace prin care să ne înduplece de a face binele cunoscut. — Un asemenea mijloc pe lângă puterea cuvântului s'a aflat a fi muzica. — Istoria ne spune, că sâlbătăcia de la început și până în ziua de azi, nu s'a putut îmblândi mai curând prin alta, decât prin muzică.

(Finea va urmă.)

NICOLAU FIRU.

## Ursită...

*Peste-a vieții promenadă,  
Când treceam mai fericit, —  
Ca să cad ursitei pradă,  
Tu în cale mi-ai eșt...*

*Am simțit ce vraj' ascunde  
Chipul tei dumnezeesc:  
Te-am încungțurat ori-unde,  
Ah, și totuș te 'ntêlnesc.*

*Zi și noapte-mi stă la tine  
Gândul chinuit de dor,  
Știu că nu ești pentru mine,  
Ah, și totuș te ador.*

*Ei credeam că nu-ți iubire,  
Ce palpită 'n peptul meu,  
Dar' oftez așa 'n neștire  
Și prin vis te chem mereu...*

*Căci p'a vieții promenadă,  
Când eram mai fericit,  
Ca să cad ursitei pradă,  
Tu în cale mi-ai eșt!*

AL. V. ALVESCU.

## Despre durerile de dinți și tratamentul lor.

**D**inții sunt compuși dintr'o substanță tare numită *dentină*. Ei sunt acoperiți la suprafață de un strat subțire și foarte rezistent numit *smalt*; rădăcina lor, în loc de smalt, e acoperită de o altă substanță numită *ciment*. Interiorul dinților, prezintă o cavitate plină cu o substanță moale numită *pulpa dintelui*, care conține o mulțime de vase sanguine ce nutresc dinții, și ramuri nervoase. Pulpa dintelui este cât se poate de sensibilă; în boalele dinților, inflamându-se, ea cauzează o durere vie, din cauză că este închisă de toate părțile, ceea ce o împiedică de a-și mări volumul.

Durerile și inconvenientele cauzate de boalele dinților, sunt câte odată susceptibile de tratamentul medical, alte ori înse necesitează intervențiunea artei dentistice: plumbuirea, extragerea și înlocuirea lor, etc.

Durerile de dinți sunt foarte frecvente. Provin din caria dintelui sau recunosc alte cauze, precum: periostita alveolară, adică inflamația membranei ce căptușește cavitatea osoasă în care se află infipt dintele, inflamația gingiei, răceala (în care cas e o simplă nevralgie) etc. Erupțiunea măselei a 5-a (a minții), încă poate cauză dureri.

*Caria*, apare cele mai adesea pe partea vidibilă a dintelui; foarte rar începe prin rădăcină. Se ivește atunci când smaltul (care are un rol protector), a fost alterat pe o oare-care întindere. Ea se arată la început ca un punct negru, ce se mărește treptat, săpând în dinte o mică cavitate, de obicei mai largă în profundime decât la suprafață. Contactul lichidelor sau mâncărilor prea calde or prea reci, cauzează dureri. Prin tratamentul medical caria se poate opri și vindeca; altfel, dacă înaintează până la pulpa dintelui, aceasta se inflamează și devine vidibilă în mijlocul părții cariate, ca un mugure cărnos, sângerând cu înlesnire și cauzând dureri foarte vii.

Dacă inflamația se propagă și la periost (membrana ce căptușește cavitatea osoasă în care e infipt dintele), atunci gingia devine tare și umflată și durerea pare că se calmează pentru moment dacă se apasă asupra dintelui; în urmă înse devine și mai forte. Grație tratamentului, *periostita* se termină adesea prin dispariția inflamației și a durerii. E înse posibil și să se producă abces (coacere), cu eliminarea materiei. Rare ori se poate să rămână o mică fistulă pe gingie, care nu se vindecă decât prin extragerea dintelui.

*Durerile de dinți simple, nevralgice*, provin adesea din cauza răcelei; ele nu sunt intense, înse foarte supărătoare prin tenacitatea lor și prin aceea că pot reveni din nou, cu cea mai mare înlesnire.

*Tratamentul durerilor de dinți*. Din această expunere foarte sumară a cauzelor principale de care depind durerile de dinți, rezultă că mijloacele întrebuințate spre a le combate, vor trebui să fie în raport cu cauza ce le-a produs.

*Când se constată aparițiunea cariei*, curățirea dintelui și atingerile de mai multe ori pe zi cu o soluțiune oleoasă de creosot  $\frac{1}{10}$ , pulverile și apele dentifrici desinfectante și plumbuirea, dau rezultatele cele mai bune. Trebuie de asemenea, să se evite băuturile și alimentele prea calde sau prea reci și să se ție compt cu rigoare de higiena gurei. Dacă caria

este prea înaintată, nu rămâne decât să se opereze extracțiunea dintelui.

*În cas de periostită alveolo-dentară*, aplicațiunile de cataplasme, luarea unei mici cantități de sânge, prin sacrificări făcute pe gingie cu bisturiul de către medic și soluțiunile căldicele antiseptice cu acid fenic 1%, ținute continuu în gură, dau rezultatele cele mai bune. În fine, deschiderea abcesului (dacă e materie) și după împregiurări, extragerea dintelui.

*Ca medicamente calmante*, oricare ar fi cauza durerii de dinți, rezultatele cele mai bune le dă o soluțiune apoasă de cocaină  $\frac{1}{10}$  în care se moale puțin bumbac ce se aplică local de mai multe ori pe zi. Laudanul, cloroformul, ș. a., sunt inferioare cocainei ca anestetice locale.

*La interior*, antipirina e foarte des întrebuințată, înse dă rezultate satisfăcătoare numai atunci când durerea de dinți e nevralgică, provenită din răceală, iar nu cauzată de stricarea dintelui. Extractul de rădăcină de acanit, dă uneori rezultate superioare antipirinei, înse fiind foarte toxic, nu trebuie luat decât după o anumită prescripție medicală.

DR. I. POENARU.

## Sorioarele.

— Baladă populară. —



Olo jos pe răzorele  
Sed trei fete tinerele,  
Cu inimile 'ntristate  
Și cu fețele udate,  
De lacrimi din ochisorii,  
Vărsate după feciorii,  
Căci plecatu-mi-o plecat  
La cătane la 'mpărat  
Feciorii tineri tinerei.  
Susana din graiă grăiă:  
„Nu mi jele și bănat  
Pentru că s'o depărtat,  
Nici mi jele nici mânie  
Că s'o dus în cătanie; —  
Făr' mi jele și bănat  
Pintru ce că m'o luat  
Făr' de tată, făr' de mamă,  
Făr' de leac de neam în țară,  
La cei străini de ocară”.

Sora mijlocea zicea:

„Soro dragă, jelea mea

N'are soț și nice leac,  
Făr' o cruce 'n temetei,  
Ca să-mi uif necazu grei”.

Sora mititea zicea:

„Plângeți, plângeți soriori  
După cei mândrii feciorii,  
Și-oi-aș plânge, dar pe mine  
Nu me îndrăgise nime.  
Săracă inima mea,  
Fericită mai e ea,  
Că nu plânge nici jeleşce,  
Căci pe nime nu iubeşce;  
Dar' mai fericită-ar fi  
Când ar plânge și-ar iubi  
Și pe cineva ar jeli”.

Auđită în Catina. (Câmpia Ardealului.)

Out. de

TEODOR A. BOGDAN  
inv. în Bistrița.

## S A L O N.

### Scrisoarea unei doamne.

Îarăș nu v'am scris de mult, domnule redactor. Causa tăcerii mele a fost lipsa de timp ca să staț la masa de scris. S'au petrecut adica la noi doue evenimente, cari au sguđuit toată liniștea monotona în care trăim și cari ne-au atras toată luarea aminte și pot să zic toată activitatea.

Primul din aceste evenimente a fost adunarea despărțământului Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Lumea nu prea știe că este și la noi un asfel de despărțământ, căci suntem niște oameni modești, nu ne laudăm prin ziare, nu dăm alarmă 'n lume să se știe ce facem pentru interesele noastre culturale.

Ce-i dreptul nici noi nu prea știm că avem un astfel de despărțământ, căci cătu-i anul nimeni nu ne aduce aminte de el; dar asta se întâmplă numai pentru ca să întrecem pe alții, cari zic că tac și fac, căci noi nu numai tăcem, dar nici nu facem nimic.

Odată pe an înse ne trezim și noi, căci în cele din urmă vedem că cu modestia exagerată nu dai departe; ori cât n'am dori să aparem în publicitate ca niște laudăroși, trebuie să ținem și noi câte o adunare generală, — *trebuie*, căci comitetul central din Sibiiu serie și de trei ori președintelui despărțământului nostru, invitându-l a-și face datoria.

Atunci apoi să veđi mișcare la noi. Președintele și secretarul convoacă adunarea. Iar tinerimea academică se întrunește și în focul entuziasmului decide și anunță pe seara adunării concert, reprezentație teatrală și petrecere cu dans.

De aci 'ncolo prin părțile noastre nu se mai vorbește decât despre adunarea ce are să urmeze și mai cu seamă de petrecerea care se va aranja.

Ce-i dreptul, interesarea aceasta se manifestază în deosebi în cercurile tinerimei, speranța și viitorul națiunii, care nu mai poate de dorul să danseze. Bătrânii sunt mai rezervați, ba unii rămân chiar reci, iar alții scapă vorba „iar bani!”

În sfârșit ziua fixată pentru adunare sosese. Nu sosesc înse membrii așteptați. Vine președintele, secretarul și doi trei membri din comitet. Noi cari ne-am așteptat la o sumedenie de cărturari și de țărani, stăm uimiți. De ce n'au venit? Avem în părțile noastre atâția oameni cu gura mare, cari la toate ocaziunile declamează că ce Români mai sunt dênșii. Unde sânt acuma? De sigur alte interese naționale reclamă prezența lor alturea; ori poate sânt bolnavi. Una din doue, căci altfel — ca oameni cinștiți — de sigur n'ar lipsi d'aciei.

E bine, cu câți se presintă, adunarea se deschide. Pe mine mai mult m'a interesat raportul comitetului despre activitatea sa de la ultima adunare generală. Știind că comitetul n'a lucrat absolut nimic, eram curioasă a vedea ce va zice. Îmi întipuiam

poziția grea a secretarului, căci este ușor a face raport despre o activitate mănoasă, dar poftim a raportă atunciă, când n'ai de raportat nimic.

Secretarul nostru, om istet, s'a achitat admirabil. Vêdend că n'are despre ce raportă, a făcut o introducere lungă, bătend câmpii, despre importanța culturii naționale. Apoi a arătat problema despărțământului și a încheiat seusându-l că din cauza timpurilor vitrege și a sărăciei generale n'a putut face mai mult decât să mediteze asupra necesităților noastre mai urgente, amânând realizarea intențiunilor sale pentru anul viitor. Aclamațiunii entusiaste subliniară cuvintele zelosului secretar. Toți se credeau în ajunul unor evenimente mari și credința aceea inspiră tuturora o mândrie oareș-care, că ce planuri frumoase are comitetul despărțământului nostru, ce comitet harnic are despărțământul nostru!

Poporul nu cam pricepea cauza acestei bucurii, căci nu prea știe despre ce este vorba. Atât președintele, cât și secretarul, au vorbit atât de „frumos”, că poporul n'a înțeles nimica. S'a și resfirat unul câte unul, încât la finea ședinței nu mai remase nici unul ca 'n palmă.

Asta înse n'a descurajat pe conducătorii noștri. S'au făcut celelalte formalități și 'n cele din urmă s'au încassat aproape la o sută de coroane, din 45 de comune. Suntem darnici, când e vorba de înaintarea culturii naționale.

Se anunțase și o lectură, dar fiind timpul înaintat, nu s'a celit. Scusa nu e nouă, dar s'a ținut și comitetul nostru de usul introdus la adunările generale din alte părți, unde când ar fi să se citească vr'o lucrare, de regulă se suprimă căci „timpul e înaintat”. Usul acesta ne-a venit foarte bine la socoteală, căci — precum mi-s'a spus în secret — nu s'a presintat nime să citească ceva. Vorba ceea, c'o minciună boerească — treci în țara ungurească.

A urmat banchetul. Lume de doue ori atâta ca la adunare, căci au sosit și cei din locurile mai departate. Dacă pleacă mai degrabă, puteau sosi și la adunare. Înse atunciă trebuia să plătească și taxe de membri. Economia națională ne învață să fim cruțători, căci cu oameni săraci nu poți ajutâ cauza națională. Iată cuvântul pentru care s'au cređut datori a lipsi de la adunare.

Banchetul e alt ceva. Acolo se dă expresiune sentimentului național, în o formă mai pregnantă. Trebuie să arătăm înaintea străinilor, că și noi suntem un element de cultură. Că avem o limbă sonoră, că știm să fim domni.

Eră o animație fără margini. S'au pronunțat cincizeci de toasturi. Musica cântă vesel. Ospetarul își frecă mânille spunend, că 'n ziua de astăzi numai Români mai știu să-și petreacă.

Bal splendid. Nici o familie mai de seamă n'a lipsit. Fete multe și frumoase, toalete scumpe. Un lux proverbial românesc. Oare n'ar fi mai bine: să nici mai nu ținem adunări culturale, ci să încassăm taxele de membri prin baluri, căci numai acolo ne adunăm în număr mai mare.

După ce au trecut toate, am făcut un mic com-put financiar: Despărțământul a încassat aproape la o sută de coroane, căci sărăcia e mare; otelierul, de la banchet și bal, peste o mie de coroane. Iată cine are folosul cel mai mare din adunările noastre culturale. Voim să înaintăm un scop național și unde eșim! Unde dai și unde creapă!



Al doile eveniment care ne-a cutreerat satele din giur de noi a fost alegerea de deputați.

Gândiam că o să le petrecem în liniște, căci decretându-se passivitatea, credeam că n'avem cu ele nici în clin nici în mănec. Prin părțile noastre sunt tot naționaliști patentați. P'acii activitatea se manifestează numai prin elevete, invidie și ură.

Dar liniștea sperată s'a spulberat în vânt. Dacă n'au candidat Români, candidat-au ungurii. Nu unul, ci doi. Unul, un avocat din Budapesta, al cărui moș s'a născut la noi și care astfel se credea îndreptățit a-și pune candidatura aici; altul, un ovreț bogat tot de acolo, care nefiind cunoscut în cere, a trimis înainte cărțile sale de vizită, pachete mari de bancnote, cari apoi numai decât îl făcură cunoscut pretotindeni.

Fiind că vremea eră scurtă până la alegere, numai decât s'au și început tambaleele. Cortesii viniașii unul după altul și toți pintenaii vorbiașii cu noi românește, lăudașii neamul nostru, erău entusiasmați de frumusețea femeilor române și cântau prin birturi cu poporul nostru „Deșteaptă-te Române!“ Îmi părea un vis. De nu aușiam, nu credeam. Și solgăbiraele nu opriau cântarea, ba aune ori cântau și ei împreună. Gendarii nu închideau pe nimeni. Se vede că pe timpul alegerilor sunt alte legi. Atuncia ni-i iertat și noue să cântăm ce ne place.

A sosit ziua alegerii. Orașelul nostru fiind centrul cercului de alegere, me uitam din fereastă să ved cum se păcălese candidații, căci — dat fiind că conducătorii poporului în părțile noastre sunt toți pasiviști patentați — eram sigură că n'am să ved nici unul din ei, că poporul stă p'acasă și nu vine nimeni la alegere.

Când colo ce să vești! Vin românașii noștri din toate părțile, eu flamure și eu cocarde maghiare, cântând falnic: „Caleă Române plin de mândrie!“ În fruntea lor toți patentații, n'a lipsit nici unul. Dacă la despărțământul Asociațiunii ar fi venit numai jumătate din ei, nu ne încăpea sala.

Am închis fereașta și am zis bărbatului meu:

— Dacă voiți s'aveți și voi public la adunările despărțământului, dați-i — papricaș. Acesta se vede că are mai multă putere de atragere, decât sentimentul d'a-și implini datoria față de cauzele noastre culturale.

URZICA SPINESCU.

## LITERATURĂ.

**Noutăți literare.** Dl *Caragiale* a publicat la Bucureșei un volum de nuvele și schițe, căruia i-a dat titlul „Momente“. — Dl *I. Adam*, tinerul novelist, va scoate la lumină zilele aceste în Bucureșei, un roman intitulat „Rătăcire“. — Dl *Ludovic Daus* va da sub tipar săptămânile aceste o piesă: „Moș Crăciun“. — Dl *Ch. N. Dimitrescu* a tipărit la Bucureșei un mic volum de poezii sub titlul „Florile Iubirii“, iar altul de epigrame, intitulat „Quatrene“.

**Clipe de Repaus de Sorcova.** Sub acest titlu a apărut zilele trecute la Brașov un volum de schițe și foițe. Autorul lor, ascuns sub pseudonimul „Sorcova“, este un bărbat de litere din cei mai talentați în Transilvania. Serierile sale aparțin în deosebi genului de foiță, gen modern și mult cultivat în literaturile străine. E umorist, dar de specie mai se-

rioasă, cercând să lumineze câte un moment psihologic. Subiectele sale sunt prinse din viața de toate zilele și în special din mediul social al Românilor din Transilvania. Are o limbă frumoasă; graiul ardelenesc, poleit cu întorseturi din limba literară bucu-reșceană. Cetirea ne inspiră un sentiment de bun gust. Exteriorul e în deplină consonanță cu interiorul. Volumul e tipărit foarte elegant în tipografia A. Mureșanu în Brașov. Acolo se află și de vëndare. Prețul 2 coroane, pentru România 2 lei 50 bani. Plus porto.

**Studiul vinurilor din România.** *Premiul Statului Lazăr*, de 5.000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al compozițiunii lor chimice.“

— (Decis. 8 Aprilie 1897). Acest studiu va trebui să cuprindă cel puțin: I. Expunerea cunoștințelor ce avem asupra: *a*, întinderii viilor, valorii și costului culturii lor; *b*, producțiunii vinului său a producțiunilor derivate și a valorii lor; *c*, comerțiului exterior de vinuri și de produse derivate; și *d*, consumațiunii interioare de vinuri și de produse derivate. II. Descrierea a cel puțin patru din marile podgorii din țară, luând de preferință două din Muntenia și două din Moldova. Descrierea va trebui să cuprindă: *a*, topografia generală; *b*, expozițiunea; *c*, natura geologică și petrografică a solului; *d*, pe cât posibil climatul său cel puțin datele meteorologice ale regiunii; *e*, descrierea speciilor de viță cultivate, cu desemnuri de struguri și de frunze; *f*, modul de cultură a viței și costul lucrului; *g*, modul fabricării vinului și eventual al producțiunilor derivate; *h*, producțiunea, valoarea ei; *i*, valoarea viilor; *j*, viile cele mai renumite; *k*, analiza mecanică și chimică a pământului din cel puțin trei vii pe podgorie, cari se deosebesc mai mult una de alta, fie prin calitatea sau cantitatea produselor, fie prin natura pământului; *l*, analiza mustului fabricat din câte o singură specie de struguri; *m*, analiza musturilor fabricate din amestecuri de struguri, așa cum se face de ordinar prepararea lor în localitate; se vor analiza cel puțin musturile provenind din viile ale căror pământuri au fost analizate; *n*, analiza vinurilor din acele podgorii, analizându-se cel puțin vinurile din viile ale căror pământuri au fost analizate și pe cât posibil vinurile produse în aceeaș vie în diferiți ani. Termiul presentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1902.

**Dosare din 1848.** În urma intervenției făcute de Academia Română, consiliul de miniștri a încuviințat să se dea înaltei instituțiuni de cultură, pentru a fi încorporate la colecția sa de documente și manuscrise, dosarele aflate în arhivele ministerelor de interne, externe, instrucție publică și război, precum și în arhivele Statului din Bucureșei și Iași, dosare cari cuprind acte și documente privitoare la evenimentele de la 1848.

**Un român în literatura germană.** Dl dr. Emil Grigorovița, originar din Bucovina și de present profesor în Bucureșei, a publicat un op „Der Libussamytus in der deutschen Literaturgeschichte“ (mitre Libusei în istoria literaturii germane), despre care scriu foile nemțeșei, că a umplut un gol în literatura germană.

**Cartea sănetații.** Despărțământul Blaș al Asociațiunii a votat un premiu de 50 coroane, oferit de

venerabilul dn canonic Gavril Pop, pentru o igienă populară. Premiul l-a obținut dl dr. Ștefan Erdély medic în Orăștie cu lucrarea sa: „Higiena saŭ cartea sănătății, manual pentru școalele populare“. Aceasta s'a tipărit apoi la Blaș și se vinde cu 30 fileri.

**Tabele școlare de părete.** Dl Ioan Tuducescu, învățător în Lipova, anunță că a scos la lumină ediția III din „Tabelele de părete“ pentru școalele populare, întocmite de dsa. Aceste tabele sânt ilustrate cu icoane în două colorii. Seria întreagă de 18 tabele, dimpreună cu metodu de procedere, costă 3 coroane.

**Ionel, educațiunea unui bun copil.** Sub titlu acestu, dl V. Gr. Borgovanu, profesor de filosofie și pedagogie actualminte în România, a scos la lumină în Gherla, tipografia A. Todoran, un volum de peste 500 de pagini, în care în formă de povestire, prezintă învățăturile morale trebuitoare la creșterea copiilor. De aceea dsa își numește lucrarea: „Carte pentru părinți și alți educatori.“ O lectură foarte instructivă, vrednică de a fi sprijinită. Prețu 2 coroane, 2 lei.

**Biblioteca societății universitare române din Iași.** Din publicațiunea aceasta a apărut nr. 3, o broșură intitulată: „Întrebări privitoare la starea populației rurale“, cu o introducere de A. C. Cuza, profesor la universitatea din Iași. Întrebările au următoarele capitole: Comuna și administrația ei, locuitorii și averea lor, starea fizică și morală a locuitorilor, dorintele și părerile locuitorilor.

**O interesantă novela nihilistă.** Cu indicațiunea aceasta a apărut la Brașov o broșură cuprindând novela „Carnetul roșu“ tradusă din germană (autorul nu se numește) de Moșul, pseudonim, sub care s'a mai publicat și alte scrieri moralisatoare. S'a tipărit în tipografia A. Mureșianu, care i-a făcut o învălițoare colorată. Proprietatea traducătorulu. Prețu 60 fileri.

**Carte de școală.** A apărut în editura librăriei Ciurcu în Brașov: „Geografia comitatulu „Brassó“ precedată de elementele introductive în Geografia universală“ pentru școalele populare, anul al III-lea de școală, de Ion Dariu. Cu mai multe figurii intercalate în text, împreună cu mapa comitatulu. Prețu 40 fileri.

**O nouă revistă literară.** La Bucureșei a apărut sub titlu „Rodica“ o nouă revistă pentru literatură, critică și artă. Apare în fiecare duminică. Până când?

## TEATRU.

**Teatrul Național din Bucureșei.** Săptămâna trecută s'a ilustrat prin reîntrerea dnei Aristița Romanescu. Artistu a jucat marți la 9/22 octombre în „Comedie și tragedie“ piesă într'un act de Jones, tradusă din englezește de dl Scarlat Ghica. Rolul Clasinei în această piesă este una din splendidele creațiuni ale artistei. Publicul i-a făcut ovații călduroase. Tot atunci s'a jucat, pentru a treia oară, comedia „La corecțional“ de Feydeau și Desvallières, pe care publicul bucureșean a primit-o așa de simpatice la reprezentațiile prime. Mercuri, la 10/23 octombre, a fost o reprezentație extraordinară, în beneficiul dșoarei Marioara Ventura, care a obținut o

bursă din caseta particulară a reginei, pentru a-și continua studiile dramatice la Paris. S'a jucat „Copila din flori“, comedie în 4 acte de dl Grigore Ventura. Între acte beneficianta a recitat poeziile „Sburătorul“ de Eliade și „La oglindă“ de Al. Vlahuță. I s'au oferit din public trei coșuri cu flori, o părechie de porumbei albi și un ceas de aur, încrustat cu pietre de mărgăritar, din partea sindicatulu ziarștilor. S'au împărțit și versuri de ocazie. Sala plină. Joi la 11/24 octombre s'a reluat „Fântâna Blândusiei“ capo-d'opera bardulu de la Mircesei, cu dna Romanescu în rolul Gettei. Spectacolul s'a început cu „Mășeile“ dramă într'un act de Roberto Bracco. Amëndoue piesele au fost admirabil jucate; lume înse a asistat puțină. Sâmbătă, 13/26 octombre, „Ginearele dlui prefect“ localisată de dl Gusthy. Duminică, 14/27 oct., după miazăzi „Manevrele de toamnă“ localisată de dl Gusthy; seara „Patria“ de Sardou.

**Dșoara Agata Bârsescu în Pojon.** Eminentu noastră tragediană a debutat la 25 octombre în teatrul orășenesc din Pojon, cu trupa germană de acolo, în „Medea“ de Grillparzer. Publicul, precum ni se serie, a primit-o cu mare entusiasm. Sala înșesată, ceea ce de un timp incoace e mare raritate în Pojon, a aplaudat-o frenetic, chiemându-o de 5—8 ori înaintea rampei. Dșoara Bârsescu a mai jucat la Pojon înainte cu 3—4 ani în rolul seŭ de forță „Hero“ din „Hero și Leandru“ de Grillparzer și încă de atunci a lăsat în public impresiunea cea mai bună. La 31 octombre n. artistu avea să joace de astadată a doua-oară în Pojon.

**Teatrul Național din Iași** s-a deschis stagiunea sâmbătă la 13/26 octombre cu piesa „Vornicul Bucioc“ de V. A. Urechia. Pregrama stagiunii viitoare anunță mai multe piese originale noue.

**Duse la Bucureșei.** Aflăm că vestitu tragediană italiană dna Eleonora Duse va da în cursul lunei lui ianuarie o serie de reprezentații în Teatrul Național din Bucureșei.

**Reprezentație teatrală română în Sibiiu.** Reuniunea sodalilor români din Sibiiu va da în teatrul orășenesc de acolo o reprezentație teatrală, în folosul fondulu seŭ. Se va jucă piesa „Sâmbăta morșilor“ localisată de dl T. V. Păcățianu. Timpul reprezentațiunii încă nu s'a fixat.

## MUSICĂ.

**Concertul dlui Dumitru Popovici în Brașov.** Renumitul baritonist, dl Dumitru Popovici, artist bine cunoscut în Europa și America, va da pe la mijlocul lui novembre un concert la Brașov, unde mai debutase cu cel mai mare succes, întâiu într'un concert după rentoarcerea sa de la Bayreuth, a doua oară anul trecut în opera „O noapte în Granada“ dată sub conducerea maestrulu Dima. Nu ne indoim că publicul amator de musică va usă cu plăcere de această ocaziune delicioasă.

**Concertul dșoarei Elena Cunțanu la Sibiiu.** Aflăm că dșoara Elena Cunțanu, profesoară de cant la școala de fete a Asociațiunii, va da în Sibiiu la începutul lui novembre un concert al căru program se va compune din compoșiții româneșei, germane și italiene.

**Reuniunea română de cant și musică din Sibiiu** s-a ținut adunarea generală în 23 octombre n. Cu

asta ocaziune s'a constituit astfel: președinte dr. Vasile Bologa, director de muzică H. Kirchner, secretar Constantin Popp, cassar N. Căldărea, arhivar I. Rebegea, econom N. Munthiu, membri în comitet Nicolău Benția, Isaia Popa, Candid Popa. Adunarea a votat mulțumită protocolară pentru zelul său fostului president, dl dr. Ioan Stroia, care mutându-se din Sibiiu la Seliște, unde a fost ales protopresbiter, s'a retras de la conducerea reuniunii.

## SCULPTURĂ.

**Bustul lui George Duca în București.** Dumineca trecută s'a făcut la școala națională de poduri și șosele din București solemnitatea desvelirii bustului ridicat în memoria mult regretatului George Duca, fost director al poștelor și telegrafelor în România. Monumentul, ne spune „Voința Națională“, este ridicat în fundul curții de onoare, într'o frumoasă arcadă artistic sculptată, lipită de zidul galeriei de modele. Bustul sculptat în marmoră este opera dlui profesor Hegel, iar partea arhitectonică a monumentului este opera dlui Louis Blanc. Bustul este așezat pe un piedestal înălțat pe câteva trepte de marmoră. Pe piedestal se află sculptată următoarea inscripție: „Lui George I. Duca, 1847—1899, Elevii recunoscători.“

## BISERICĂ și ȘCOALA.

**Noû prelat papal.** Rds. dn dr. *Vasile Hossu*, canonic mitropolitan în Blaș, care în luna trecută însoțise pe Esc. Sa mitropolitul Mihályi la Roma, a fost numit de Pr. Sfinția Sa Papa Leo XIII prelat papal.

**Alegere de protopresbiter gr. or. în Hunedoara.** Sinodul protopresbiteral înmulțit din tractul Hunedoarei este convocat pe 12 novembre n. în biserica gr. or. din Hunedoara pentru alegerea de protopresbiter al numitului tract. Comisar consistorial este protopresbiterul Nicolae Ivan, asesor consistorial.

**Adunare învățătorească în Mediaș.** Despărțământul Mediaș al Reuniunii învățătorilor din arhidieceasa Blașului se va întruni în adunare generală la 21 novembre st. n. în școala gr. cat. română din Mediaș. Cu asta ocaziune învățătorul E. Câmpian va citi o lucrare despre predarea limbei materne în clasa III a școlii primare, iar inv. C. Banciu va predă o temă practică din istoria naturală.

**Adunare învățătorească în Șicula.** Învățătorii gr. or. din protopresbiteratul Borosineu s'au întrunit în ședință de toamnă la Șicula în 30 octombrie n.

## C E E N O U.

**Hymen.** Dl dr. *Victor Colceriș*, medic în Lăpușul-ungurese, și dșoara *Teresia Pop*, fiica dlui Alexandru Pop, jude cercual regese în Cehul Silvaniei, ș-au serbat cununia la 22 octombrie n. în Ceh. Nași au fost dl George Pop de Băseșei cu dna vęd. Iosif Pop din Șomcuta-mare. Paranimfe dșoarele surorii Angela și Elena Butean din Beinș și dșoara Elena Pop din Cluș, paranimfi trei frați ai miresei. Actul eununiei a fost severșit de Rds. dn vicar al Sălăgiu-

lui Alimpiu Barbolovici, care cu cunoscuta-i vervă oratorică a adresat mirilor o cuvântare foarte emoționantă. Biserica a fost ticsită de lume. După cununie a urmat o masă bogată la părinții miresei, apoi dans până dimineața. Jocul miresei a produs sumă frumoasă pentru scopuri filantropice. — Dl *Ioan Roșu*, învățător în Comlăuș, comitatul Arad, și dșoara *Elena Veturia Boțoc*, fiica dlui Augustin Boțoc, asesor consistorial în Arad și învățător în Comlăuș, se vor cununa duminică la 3 novembre n. în Comlăuș. — Dl dr. *Ioan Harșa* și dșoara *Aurelia Bondriș* ș'au logodit. — Dl *Constantin Savu* învățător în Chizdia și dra *Vioara Ogărciu* s'au logodit în Jebel. — Dl *Valeriu Scutea*, absolvent de teologie din arhidieceasa Sibiului, s'a cunulat cu dșoara *Valeria Maniu* în Fântâna. — Dl *Iuliu Ciorceriș*, absolvent de teologie din diecesa Gherlei și dșoara *Aurelia Dragoș* își vor serba cununia la 10 novembre n. în Bistrița. — Dl *Iuliu Lăzărescu*, absolvent de teologie din diecesa Aradului, și dșoara *Victoria Petrovici* din Căprioara, s'au logodit.

**De la Asociațiune.** Comitetul central al Asociațiunii a ținut în duminica trecută ședință sub presiul dlui dr. Alexandru Mocsonyi, noul president al Asociațiunii, luând parte toți membri din Sibiui ai comitetului, iar din Blaș dnii dr. Augustin Bunea și dr. Vasiliu Hossu, canonic mitropolitani. Dl Mocsonyi sosind sâmbătă sara în Sibiui, a fost primit la gară de tinerimea română, în numele căreia dl dr. George Proca, profesor seminarial, i-a adresat o caldă cuvântare de binevenire, la care dl Mocsonyi a răspuns mulțumind emoționat. Duminică înainte de miazăzi a vizitat localul Asociațiunii, precum și școala civilă de fete a aceleia, însoțit pretotindenii de vicepreședintele dl Iosif Șterea Șuluțiu. Ședința comitetului s'a deschis după miazăzi la orele 4. Noul president ș-a ocupat scaunul cu un mic discurs la care a răspuns vicepreședintele. Trecând la ordinea zilei, s'a decis ca suma de 2000 cor. votată de adunarea generală de la Băile Herculane ca ajutor pentru școlile confesionale, să se dea, la propunerea secțiunii școlare, pentru trebuințele bibliotecelor școlare. S'a raportat că din festivitățile aranjate cu ocaziunea adunării generale din Sibiui, au intrat ca vinit curat 2000 coroane. S'au constatat că sunt vacante mai multe stipendii și s'a decis să se publice concurs pentru ele. S'a prezentat câteva procese verbale despre adunările despărțământelor, dintre cari de importanță mai mare este propunerea despărțământului Cluș, ca să se ia dispoziții pentru serbarea deamnă a descăleării noastre în Dacia, acum când s'au împlinit 18 veacuri. Propunerea aceasta s'a dat secțiunii istorice. Luni dimineața dl Mocsonyi a plecat acasă la moșia sa Birchis.

**Casă națională în Arad.** Înainte cu vr'o doi ani s'a făcut în Arad propunerea d'a înființa o casă națională pentru trebuințele poporului, la aranjarea diferitelor petreceri. Acum cetim în „Tribuna Poporului“, că spre scopul acesta s'a adunat de atunci opt mii de coroane. Mai sânt de incassat peste două mii. Deci s'a decis a luă măsuri pentru facerea unui plan. Zidul are să costeze douăspreze mii coroane. Dacă va fi gata, va trece în posesiunea bisericeii gr. or. române do acolo.

**Noû avocat român.** Dl dr. *Aurel Ciupe* a făcut la 28 octombrie în Budapesta censură de avocat.

**Bustul poetului Șerbănescu.** La Brăila s'a compus un comitet care adună parale pentru ridicarea unui bust poetului Teodor Șerbănescu, pe care Brăila îl revindea cetățean al ei.

**Dacă părinții nu-și știu crește pruncii.** Este un ce de mult cunoscut, că pruncii reu crescuiți devin o plagă a familiei lor și a societății în care trăiesc. Faptul acesta se adevărește de nou prin un caz trist petrecut de curând la București. Alexandru Candiano-Popescu, fiul generalului cu acelaș nume, a ucis astă-primăvară o femeie. Judecându-se procesul acesta în săptămâna trecută la curtea cu jurați din București, când președintele a întrebat pe acusat că de ce a ajuns aci, acela a răspuns: „Pentru că n'am avut frică de părinți. Tatăl meu a fost foarte mare pentru țară, poate pentru toți, dar pentru mine foarte mic. A știut să-și dresze câinii, dar n'a știut să-și crească copiii“. Iată o lecție infrișoșată, din care mulți părinți ar putea să-și tragă învățătură. Acusatul Candiano-Popescu (băiat cam de 20 ani) a fost condamnat la zece ani de muncă silnică.

**Reuniunea economică din Orăștie** va începe în săptămâna viitoare seria prelegerilor economice de toamnă prin comuncle românești din giurul Orăștiei.

**Au murit:** *Cornel Budințan*, absolvent al facultății de drept de la universitatea din Budapesta, fiul distinsului avocat dl Ioan Budințan din Boeșamontană, la 26 octombrie, în etate de 26 ani, la casa nemângâiaților sei părinți; — *Ioan Alpar*, unul din tinerii și talentații pictori români de la București, joi la 11/24 octombrie; — *George Maxim*, maior ces. și reg. pensionat, în Sibiu, la 25 octombrie, în etate de 70 ani; — *Clemente Muntean*, paroc gr. or. în Limba, protopresbiteratul Aibeii-Iulie, în etate de 80 ani; a fost unul din proeții maltratați în revoluția din 1848/9.

## DIN LUME.

**Boala regelui Eduard al Angliei**, despre care am scris și noi în nr. 40 al revistei noastre, după informațiunile mai noue, este atât de primejdioasă că poate să-și stingă viața încă înainte de încoronare, care eră să se facă în luna lui mai. Regele are cancer de gât. Medicii au constatat mai de mult aceasta și l-au și operat în mai multe rânduri. Se știe, că regele Eduard va merge în ianuarie la Sanremo, unde are să petreacă toată iarna.

**Testamentul lui Mac Kinley.** Testamentul lui Mac Kinley a fost înregistrat. Avera fostului președinte e evaluată la vre-o 225.000 de dolari, plus o poliță de asigurare asupra vieții de 67.000 dolari. Mac Kinley a lăsat toată averea soției sale, cu sarcina de a servi o anuitate de 1000 dolari surorii sale, trei Elena Mac Kinley.

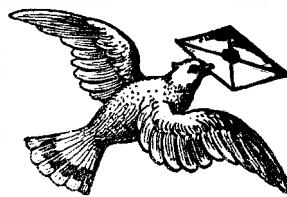
**„Premiū de succes academic“ obținut de-o Româncă.** Dșoara Ada Ciureu, fiica dlui Al. Ciureu, președintele „Sindicatului ziaristilor“ din București și fost director al „Timpului“, a trecut cu distincțiune, la Aix-en-Provence în Franca, esamenul pentru brevetul elementar de institutoare (profesoară pentru școalele urbane) și a obținut cu această ocaziune un „premiū de onoare“ și un „premiū de succes academic“.

**Esecutarea asasinului Czolgos** s'a făcut la 29 octombrie prin curent electric, în o sală spacioasă, asistând 26 persoane oficiale. În cele din urmă momente, el a pronunțat cuvintele: „Am omorit pe Mac Kinley, căci densus a fost dușmanul muncitorilor“. Punându-se în circulație curentul electric, el a fost omorit la moment.

**Răpirea misionarei americane Stone.** Bulgarii macedonenii ai lui Sarafoff au răpit pe o misionară americană Miss Elen Stone, și o țin ascunsă, cerând ca preț de răscumpărare 25.000 funți șterlingi. S'a aflat, că tâlharii sânt ascunși cu prada lor în pădurile de la hotarele turco-bulgare. În urma intervenirei consulului american din Salonice, Turcia s'a înțeles cu Bulgaria pentru a se încungiuară cu trupe turcești și bulgărești locurile de la graniță, unde bandiții țin sechestrată pe misionara americană. Consulul general american din Constantinopol, se zice, a primit deja prima rată a banilor de răscumpărare, iar celelalte rate i se vor trimite în curând. De altă parte se zice, că președintele Republicei Statelor-Unite, a ordonat să se trimită îndată suma cerută de brigandii și din New-York vine șeirea, că Statetele-Unite vor cere Bulgariei să le intoarcă banii, ce se vor plăti ca rescumpărare pentru liberarea misionarei americane Miss Elen Stone. Bulgaria a ajuns dar într'un corn de capră.

**Rochiă de 75.000 franci.** Dna Sam Edwards, soția unui cunoscut actor din Anglia, a primit de la un rajah indian, cu ocazia trecerii sale prin India, o rochiă care costă 75.000 franci. Rochia în chestiune e de muselină și are cusute pe ea 15.500 aripă ale unor cărăbuși de India, ce se găsește foarte rar; aceste aripă când dau de lumină, au niște iradiări ca și ale pietrilor prețioase.

## Poșta redacției.



*Simleu.* Scusați că a trebuit să scurtăm, sosind în momentul din urmă când nu mai eră loc.

*Sibiu.* Novela tradusă va urma în curând.

*Strada Sincai nr. 43.* Ve rugăm trimiteți-ne și altele, le vom publica totdauna cu plăcere.

*Eū și ea.* Spune-i, te rugăm, între patru ochi ce ai să-și spu, pe noi nu ne interesează.

*Sânt poșt...* Nu mai spune.

## Călinarul săptămânei.

Dum. XXII. d. Rosaii, ev. 6 dela Luca c. 8, v. 38, gl. 5, a inv. 11

Diua sēpt.	Călinarul vechiū	Călin. noū
Duminică 21	C. Ilarion	3 Hubertus
Luni 22	P. Averchie	4 Carol
Marți 23	A. Iacob fr. Dluī	5 Emeric
Mercuri 24	M: Areta	6 Leonard
Joi 25	M. Martian	7 Engelbert
Vineri 26	(†) M. Mart. Dimitrie	8 Godofred
Sămbătă 27	M. Nestor	9 Teodor

■ Cei ce nu ș-au achitat încă abonamentele sânt rugați a-le refui, căci aceste se plătesc înainte și nu în urmă.

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDAS NR. 14/296 b.)